

УДК 331.556.4

О.Ю. Ситник, канд. екон. наук

Кіровоградська льотна академія Національного авіаційного університету, м. Кропивницький, Україна

Взаємодія роботодавців та вищих навчальних закладів в контексті стабілізації освітніх міграційних потоків

В статті розглянуто особливості та векторна спрямованість освітньої міграції населення України. Проаналізовано динаміку освітньої міграції в Україні за роки державної незалежності. Визначено основні причини процесу поширення освітньої міграції та її наслідки. Акцентовано увагу на дисбалансі ринку праці та освіти. Визначено основні заходи щодо стабілізації освітніх міграційних потоків на міжнародному, державному, регіональному та рівні окремого навчального закладу. Запропоновано напрями взаємодії роботодавців та вищих навчальних закладів як засіб стабілізації освітніх міграційних потоків.

академічна мобільність, вищий навчальний заклад, дуальна освіта, конкурентоспроможність працівника, міграція, міграційний процес, освітня міграція, роботодавець

О.Ю. Сытник, канд. экон. наук

Кировоградская лётная академия Национального авиационного университета, г.Кропивницкий, Украина

Взаимодействие работодателей и высших учебных заведений в контексте стабилизации образовательных миграционных потоков

В статье рассмотрены особенности и векторная направленность образовательной миграции населения Украины. Проанализирована динамика образовательной миграции в Украине за годы государственной независимости. Определены основные причины процесса распространения образовательной миграции и ее последствия. Акцентируется внимание на дисбалансе рынка труда и образования. Определены основные мероприятия по стабилизации образовательных миграционных потоков на международном, государственном, региональном и уровне отдельного учебного заведения. Предложены направления взаимодействия работодателей и высших учебных заведений как средства стабилизации образовательных миграционных потоков.

академическая мобильность, высшее учебное заведение, дуальное образование, конкурентоспособность работника, миграция, миграционный процесс, образовательная миграция, работодатель

Постановка проблеми. Проблема міграції громадян є однією з найактуальніших проблем сучасної України. Чільне місце після трудової міграції та переселення співвітчизників у межах країни зайняла освітня міграція, рівень якої в Україні за останні роки значно підвищився. Більшою мірою потік освітніх мігрантів складають особи, які орієнтовані на отримання якісних знань (і ставлять собі це за мету) у вищих навчальних закладах, коледжах, школах та працівники, які прагнуть підвищити рівень свого професійного розвитку. З одного боку, в умовах сучасної економіки знань у тісному взаємозв'язку з світовими глобалізаційними процесами, саме знання та здатність їх втілити у інноваціях, є джерелом благополуччя як окремого домогосподарства так і країни в цілому. Для багатьох працівників, освітня міграція є одним зі шляхів, доступу до міжнародного ринку праці та істотного підвищення своєї конкурентоспроможності. З іншого боку для окремої країни наслідком освітньої еміграції, як різновиду інтелектуальної міграції, у більшості випадків є втрата трудових ресурсів потенціалу країни-донора, яка не може запропонувати ті самі соціально-економічні умови існування вже більш високоосвіченому працівнику як країна-реципієнт.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багатогранність і складність явища освітньої міграції підтверджується тим, що вона є предметом дослідження багатьох науковців не тільки в площині демографії, економіки, соціології, а й політології

культурології тощо. Серед вітчизняних вчених З. П. Бараник, Д.М. Романюк, З.В. Смутчак, [1; 14] розглядають причини та наслідки інтелектуальної трудової міграції, Л. А. Жураковська, О. Слободян, Є. Стадний [2; 13] досліджують динаміку освітньої міграції в світі у розрізі країн навчання, О.А. Малиновська [5] займається питаннями міграційної статистики та оглядом розвитку основних міграційних процесів, напрямом регулювання освітньої міграції присвячені праці Л. К. Семів [12]. Разом з тим, актуальність дослідження освітніх міграційних процесів пояснюється їх швидким розвитком та зміною чинників впливу, які їх обумовлюють.

Постановка завдання. Мета статті полягає в дослідженні особливостей та напрямів освітньої міграції в Україні, з'ясуванні причин її існування та обґрунтуванні напрямів взаємодії роботодавців та вищих начальних закладів як одного з дієвих заходів щодо зменшення обсягів освітньої міграції в Україні.

Виклад основного матеріалу. Актуальність даного дослідження обумовлена радикальною зміною характеру та інтенсивності міграційних процесів України з моменту набуття нею незалежності, коли її громадяни отримали право вільного переміщення через кордони держави. Низький рівень соціально-економічного розвитку в країні, низка подій останніх років, пов'язаних з анексією Криму та військовими діями на Донбасі зумовили збільшення міграційних потоків з України. В свою чергу потік освітніх емігрантів збільшився у понад 4 рази за останні п'ятнадцять років [5]. Наслідком даних процесів є втрата людського капіталу та зниження трудоресурсного потенціалу України в цілому.

Вітчизняними вченими в контексті освітньої міграції розглядаються також такі поняття як «академічна міграція», «академічна мобільність», «навчальна міграція» тощо.

Узагальнюючи визначення вітчизняних вчених щодо поняття міграції з метою отримання освітніх послуг, відмітимо, що освітня міграція - це тимчасове переміщення людей з метою отримання освіти за межами країни походження, характерною рисою якого є певне обмеження у конкретній віковій групі, яка, в свою чергу, володіє неабияким потенціалом з точки зору розвитку та трансформації соціально-економічної системи. Більшість освітніх мігрантів - особи, які отримують за кордоном вищу освіту. Разом з тим не можемо назвати освітніми мігрантами дітей мігрантів або біженців, які навчаються в школах країни, що приймає (реципієнта), оскільки в таких випадках освіта не була метою їх прибуття.

Глобалізаційні тенденції в світі значною мірою вплинули на збільшення освітніх міграційних потоків. Л.К. Семів зазначає, що «особливістю сучасного етапу глобалізації є те, що до чотирьох свобод руху (капіталу, робочої сили, товарів і послуг) додається «п'ята свобода» - свобода руху знань» [12, с. 33]. Кількість людей, які виїжджають за межі країни з метою отримання нових знань зростає з кожним роком, адже безперечними перевагами отримання освіти є підвищення не тільки фінансової, але й психічної та психологічної стабільності особи, що обумовлено гарантією отримання у майбутньому стабільної заробітної плати, робочого місця та певного рівня конкурентоспроможності на ринку праці.

Отже, освітня міграція є особливим видом міграції, якій властиві характерні риси, такі як короткостроковість, більш-менш чітко окреслений часовий проміжок, обмеження до певної вікової групи, а також мета переїзду - отримання освіти за кордоном. За даними ЮНЕСКО сьогодні більше 4,5 млн. іноземних студентів навчаються в різних країнах світу, серед них рейтинг найбільш популярних країн для навчання розподілився наступним чином (рис. 1).

Структуру міжнародної освітньої міграції складають кілька потоків переміщень: навчальна міграція, що охоплює переміщення з метою отримання середньої, середньо-спеціальної та вищої освіти, різні канікулярні програми; міграція з метою отримання

другої вищої освіти, наукових ступенів, проходження наукового стажування; міграція з метою професійного розвитку.

Кількість українських студентів, які навчались за кордоном у 2014/2015 навчальний рік становила 59648 осіб, і з кожним роком їх кількість збільшується. Динаміка зростання з 2009 по 2015 роки склала 129%. Так, якщо в Польщі в 2009 р. навчався 2831 український студент, то в 2015 р. їх кількість збільшилася до 22833 осіб. Також значний відносний та абсолютний приріст українських громадян на студіях демонстрували канадські, чеські та італійські університети. Серед найбільш бажаних для навчання країн, як і раніше, залишаються Польща, Німеччина, Росія, Канада, Італія, Чехія, США, Іспанія, Австрія, Франція, що пояснюється більшою доступністю освіти у лідируючих у рейтингу країнах. (рис. 1). Слід зазначити, що переважна більшість українських громадян, які отримують освіту за кордоном походять з міських районів (69%) [6, с. 35, 13].

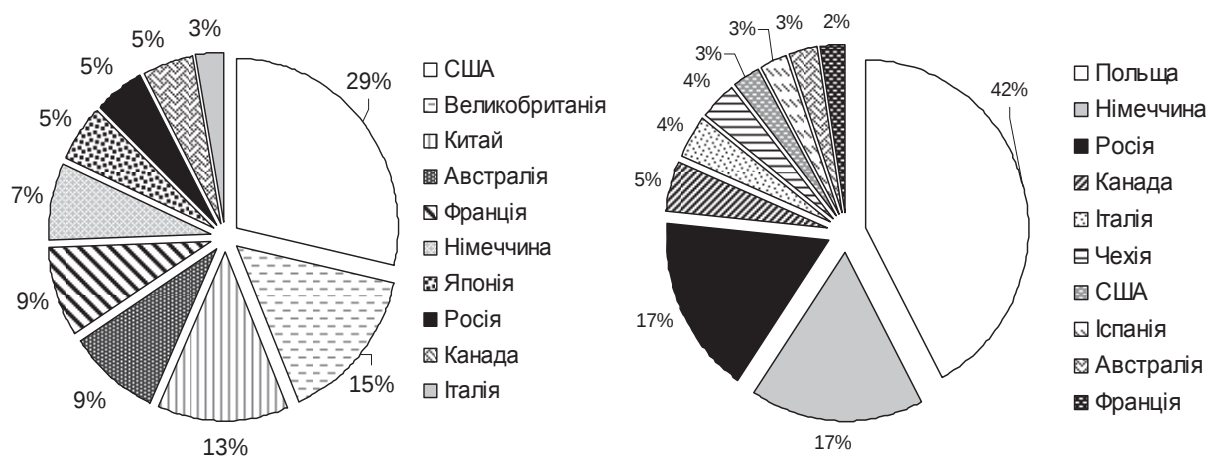

Рисунок 1 – Рейтинг країн за кількістю іноземних студентів в світі і кількість українських студентів, які навчаються за кордоном відповідно у 2014-2015 навчальному році
Джерело: складено за даними [6, с. 35, 129].

У регіональному розрізі міжнародні студенти розподілились відносно рівномірно між п'ятьма регіонами України. Проте, західний регіон продовжує переважати за кількістю студентів, а саме 35% усіх студентів походять з цього регіону. Три чверті цієї категорії – у віці 18-29 років, і решта 21% – у віці від 30 до 44 років. Такий розподіл можна пояснити тим, що українці виїжджають за кордон для отримання наукових ступенів або з метою підвищення своєї кваліфікації [6, с. 35].

Причинами вибору іншої країни навчання українцями на сьогодні залишаються: вища якість освіти та кращі умови навчання у країні-реципієнті, вища оплата праці після здобуття освіти в країні міграції, можливість самореалізації, можливість кар'єрного зростання, налагодження міжнародних комунікаційних зв'язків, розширення їх мережі, можливість приєднатися до міжнародного наукового простору, кращі умови для життя тощо. Отже, узагальнюючим результатом перелічених вище переваг є підвищення конкурентоспроможності окремого найманого працівника на ринку праці, отримання ним як короткострокових, так і довгострокових конкурентних переваг.

Варто зауважити, що більшість українських студентів емігрували не через відсутність можливості навчатися вдома, а тому, що від навчання за кордоном результати є в рази значнішими. По-перше, в Україні доступ до вищої освіти практично необмежений через суттєве державне замовлення (50 % осіб, які поступили до ВНЗ у

2016-2017 навчальному році навчаються за рахунок державного бюджету) і порівняно низька вартість навчання на контрактній формі, а віддача від вищої освіти є відносно невисокою [9]. Водночас віддача від освіти у країнах Європейського союзу суттєво вища, наприклад, збільшення заробітної плати після здобуття вищої освіти в середньому складає 43% [13]. Крім того, українські студенти мають можливість навчатися за кордоном за рахунок стипендіальних та грантових програм, попередньо підтвердивши відповідний рівень знання мови у країнах-реципієнтах.

Безперечно, освітня міграція має ряд позитивних сторін, такі як грошові перекази з-за кордону, повернення емігрантів з додатковими навичками, набутими за кордоном, налагодження академічних та соціальних зв'язків, побудова бізнесових мереж. Проте, істотний негативний вплив на формування і розвиток людського капіталу країни має некомпенсована освітня міграція [3], яка виникає у випадку, якщо освітні мігранти не повертаються в Україну для завершення освіти або подальшого працевлаштування, а прагнуть зробити своє освітнє соціально-географічне переміщення незворотнім. Некомпенсований характер створюється через міграційне зниження населення певної території чи країни за умови відсутності припливу на дану територію нових мігрантів, з метою отримання освіти.

Некомпенсована освітня міграція може бути як внутрішньою - переміщення між окремими областями країни, так і зовнішньою – переміщення бажаючих здобути освіту за межі України.

Враховуючи наведене вище, слід зауважити, що суспільні втрати від міграції, а насамперед міграції науковців, інших висококваліфікованих кадрів, осіб, які отримали вищу освіту за кордоном і залишилися працювати у країні навчання значно перевищують згадані позитиви.

Крім того, цифри демографічних розрахунків свідчать, що сьогодні в Україні відбувається різке зниження числа дітей - випускників середніх шкіл - основного контингенту вступників до вищих навчальних закладів. І на тлі даних тенденцій, коли пропозиція на ринку вищої освіти значно перевищує попит, кількість вітчизняних студентів, які виїжджають на навчання щорічно збільшується. При цьому, за даними Українського державного центру міжнародної освіти, кількість іноземних студентів в Україні кожного року характеризується незначним зменшенням, найвище значення даний показник досяг у 2013 році, коли в Україні навчалось 69969 осіб з інших держав світу (рис. 2).

Перед вітчизняними ВНЗ на сьогодні стоїть завдання знайти баланс між збереженням традицій, якості освіти і підвищенням їх конкурентних переваг.

Сьогодні світовий освітній простір перетворюється в єдину систему, де вільно переміщуються інформація, товари і послуги, невимушено поширюються ідеї, і безперешкодно пересуваються їх носії. Саме тому, студенти, магістранти, докторанти та викладачі ВНЗ мають можливості для навчання, обміну досвідом, проведення спільних досліджень із зарубіжними партнерами, які стали доступними завдяки реалізації міжнародних програм, проектів. Завдання українських ВНЗ - успішно інтегруватися до цього спільного освітнього простору.

Слід зазначити, що сьогодні на міжнародному ринку освітніх послуг існує досить жорстка конкуренція не тільки між провідними країнами-реципієнтами такими як США та Великобританія (рис. 1), але й тими країнами, які відносно нещодавно почали активно конкурувати на ринку освітніх послуг, таких як Китай, Сингапур, Малайзія, тощо.

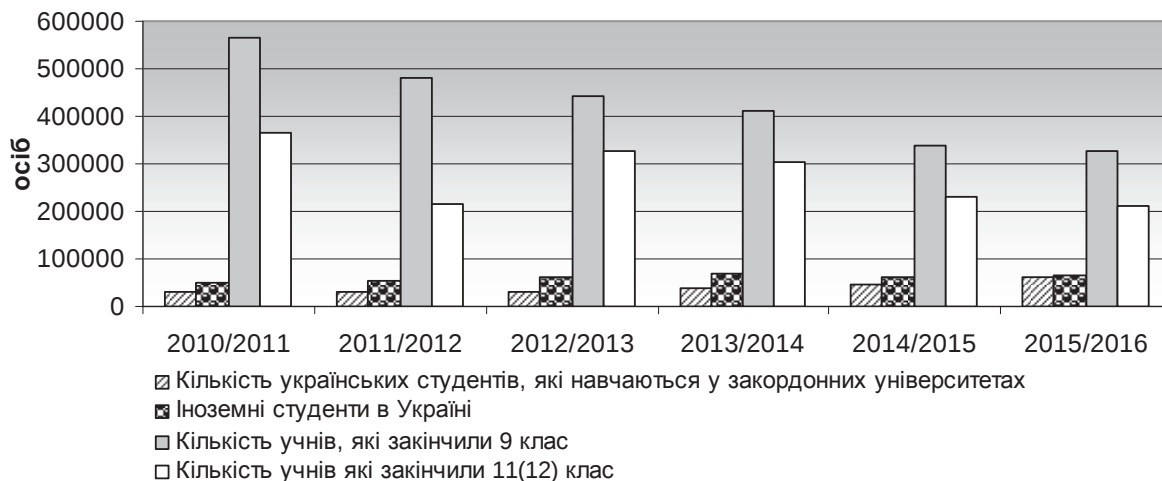

Рисунок 2 – Динаміка кількості випускників українських шкіл, кількості українських студентів, які навчаються у ВНЗ за кордоном та кількості іноземців, які навчаються у ВНЗ України
Джерело: складено за даними [5; 8; 9].

Дані тенденції обумовлюють необхідність пошуку шляхів підвищення конкурентоспроможності вітчизняними ВНЗ та інтеграції до єдиного освітнього простору.

Отже, з однієї сторони, загальними факторами-стимуляторами зменшення освітньої міграції є підвищення рівня заробітної плати, можливості кар'єрного зростання, кращі умови життя, розширення можливостей споживчого вибору тощо. З іншої сторони необхідною складовою стабілізації освітніх міграційних потоків з України є підвищення конкурентоспроможності вітчизняних навчальних закладів та підвищення якості освіти зокрема, шляхом приведення у відповідність освітніх послуг реальним потребам економіки, підготовки конкурентоспроможного працівника згідно вимог ринку праці.

В свою чергу, роботодавці сьогодні відчувають дефіцит фахівців з деяких спеціальностей, рівень підготовки більшості з яких не відповідає вимогам сучасного бізнесу, в результаті - витрати компаній на їх додаткове навчання збільшуються. Відповідно до досліджень Світового Банку роботодавці все частіше незадоволені рівнем підготовки та компетенцією шукачів, 4 з 10 компаній, що працюють у ключових сферах, заявляють про значний розрив між навичками, які мають їх робітники, та цілями, які ставить перед собою бізнес [4].

Зауважимо, що розрив знань, які надає навчальний заклад і вимагає роботодавець пояснюється незнанням вимог сучасного бізнесу, дефіцитом кваліфікаційних навичок. На сьогодні існує нагальна потреба підготовки студентів з урахуванням вимог сучасного бізнесу і реальної ситуації на ринку праці і її прогнозування на перспективу, це дасть можливість вирішити проблему кадрового дефіциту, одержати висококваліфікованих фахівців, готових до роботи в компаніях.

Саме участь бізнесу в освітньому процесі і наукових розробках допоможе вищій школі ефективніше планувати навчання студентів, готувати затребуваних молодих фахівців і сприяти розвитку наукового і економічного потенціалу України, зменшенню освітньої еміграції. Для цього необхідним є створення сучасних програм, які б користувалися популярністю у студентів, були б здатні підняти престиж вищих навчальних закладів, підвищити їх рейтинг серед абітурієнтів і репутацію в суспільстві. механізму, який би повною мірою враховував потреби роботодавців при плануванні і підготовці фахівців.

За даних умов особливої актуальності набуває використання досвіду Німеччини щодо впровадження системи дуальної освіти. Система дуальної освіти передбачає поєднання роботи і навчання, коли в підготовці молодих фахівців беруть участь одразу два заклади – навчальний заклад і підприємство. Навчальний процес організований так, що у вищому навчальному закладі студент спочатку отримує базові теоретичні знання, потім він іде практикуватися на підприємство, яке заздалегідь уклало з університетом угоду про співпрацю, і виконує там роботу, пов'язану з обраною спеціальністю. При цьому його праця оплачується підприємством [10].

Наголосимо, що заходи щодо стабілізації освітніх міграційних потоків необхідно проводити на різних рівнях: міжнародному, державному, регіональному та рівні окремого навчального закладу (рис. 3).

ЗАХОДИ ЩОДО СТАБІЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ МІГРАЦІЇ	РІВНІ	МІЖНАРОДНИЙ	Міжнародне співробітництво з іноземними ВНЗ, щодо розвитку академічної мобільності, спільних науково-дослідних проектів, освітніх програм, можливості отримання подвійного диплому. Створення можливостей для участі викладачів і студентів у міжнародних проектах, отримання грантів на реалізацію освітніх і наукових програм. Налагодження співпраці між українськими науковцями-мігрантами та тими, хто далі працює в Україні, шляхом використання консорціумних грантів.
		ДЕРЖАВНИЙ	Створення можливостей для участі викладачів і студентів у міжнародних проектах, отримання грантів на реалізацію освітніх і наукових програм. Державне фінансування наукових розробок в університетах. Мінімізація бюрократичних бар'єрів на шляху до отримання грантів.
		РЕГІОНАЛЬНИЙ	Досягнення відповідності між професіями та спеціальностями за якими ведеться підготовка та перепідготовка незайнятого населення згідно потреби в них конкретного регіону. Стимулювання створення дослідницьких лабораторій, бізнес-інкубаторів, спеціальних агентств для допомоги студентам в пошуках роботи.
		НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД	Активна робота університетів щодо представлення заявок на конкурс щодо участі та реалізації проектів програм Темпус, Ерасмус Мундус тощо. Використання в програмах навчання унікального досвіду і експертизи, накопичених кращими українськими компаніями, дозволить максимально наблизити теорію до практики, підвищити практичну цінність освіти, що здобувається, збільшити затребуваність молодих фахівців на ринку праці. Налагодження взаємодії з роботодавцями, участь в реальному бізнесі, дослідницькій роботі, що дозволить підвищити професійний рівень, якість і ефективність освіти.

Рисунок 3 – Заходи щодо стабілізації освітніх міграційних потоків

Джерело: складено з використанням джерел [4; 11; 12; 13].

Таким чином, налагодження взаємодії між вищими навчальними закладами та роботодавцями і залучення останніх до участі у вирішенні найбільш гострих проблем підвищення якості освітніх послуг, як обов'язкової передумови стабілізації освітньої міграції на локальному та всеукраїнському рівні, ставить на меті вирішення наступних завдань:

- розвиток інноваційної системи освіти, в результаті якої будуть підготовлені фахівці, здатні забезпечити значний внесок у сфері своєї професійної діяльності а, зрештою, в економіку і соціальну сферу України;
- підготовка фахівців високого рівня на основі інтеграції освіти з науковими дослідженнями і досвідом українських і міжнародних компаній;
- створення і розвиток інфраструктури освіти, що забезпечує поєднання наукових академічних цінностей з потребами бізнесу;
- формування інноваційної культури освіти;
- формування стратегічного партнерства між роботодавцями і освітніми закладами;
- матеріальна підтримка сфери освіти;
- створення адаптивної і універсальної системи управління знаннями [7].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Соціальні переміщення, мобільність є невід'ємною характеристикою сучасного суспільства. Мобільність, пов'язана з отриманням освіти, стає особливо актуальною в умовах формування економіки знань, за якої в індивідуумів з'являється гостра потреба в ефективному оновленні своїх теоретичних і практичних знань, освоєнні нових умінь і навичок.

Сьогодні в умовах дефіциту висококваліфікованих працівників, коли на міжнародному ринку праці ведеться активна боротьба за перспективних студентів і працівників відповідних професій, саме Україна обґрунтовано вважається однією з найбільших країн-донорів трудових ресурсів. Некомпенсована освітня міграція породжується низкою кризових соціально-економічних змін в країні і сама перетворюється на чинник ризику, що закріплює і підсилює несприятливі зміни в суспільстві із загрозливою нестабільністю.

З кожним роком чисельність українських освітніх емігрантів збільшується, переважна частина з них залишається працювати за кордоном. Найбільш популярними країнами освітньої еміграції є Польща, Німеччина, Росія та Канада.

Переважно українці мігрують до іншої країни з метою отримання освітніх послуг через кращі умови та якості навчання з перспективою підвищити рівень власного життя та бути конкурентоспроможними на ринку праці, реалізувати себе та мати можливість кар'єрного зростання. Негативною тенденцією є те, що більшість освітніх емігрантів з високим інтелектуальним потенціалом залишається працювати у країні навчання, що є причиною втрати Україною людського капіталу.

Це ставить наразі перед вітчизняними освітніми закладами важливі завдання – підвищення якості і вдосконалення освітніх послуг та інтеграції до спільного міжнародного освітнього простору. Вирішення даних завдань повинно здійснюватися як на міжнародному, державному, регіональному рівнях, так на рівні окремого навчального закладу.

До головних напрямів взаємодії між вищими навчальними закладами та роботодавцями можна віднести: організацію стажувань студентів на підприємствах; оновлення навчальних програм згідно вимог роботодавців; участь практиків, професіоналів у процесі навчання; запровадження системи дуальної освіти тощо.

Отже, за умов різкого збільшення освітньої еміграції, коли необхідним стає розвиток ринку освітніх послуг та налагодження його тісного зв'язку з ринком праці, саме співпраця між роботодавцями і вищими навчальними закладами дозволить вирішити низку існуючих проблем. Для ефективних комунікацій між зазначеними суб'єктами ринку освітніх послуг необхідно сформувати дієвий механізм взаємодії, який би повною мірою враховував як потреби роботодавців при плануванні і підготовці фахівців так і запити споживачів освітніх послуг, що і становить подальший напрям досліджень.

Список літератури

1. Бараник З.П. Інтелектуальна міграція як об'єкт статистичного дослідження [Текст] / З.П. Бараник, І.О. Романенко // Ефективна економіка. – 2014. – №6 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3096>
2. Журавовська Л.А. Тенденції освітньої міграції в контексті глобалізації економічного розвитку [Текст] / Л.А. Журавовська. – Демографія та соціальна економіка. – 2014. – №1 (21). – С. 233–242.
3. Градиловский С. Типологии миграционных процессов / С. Градиловский. Т. Лопухина [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://antropotok.archipelag.ru/text/a302.htm>
4. Майструк С. Чому українська освіта не готує до потреб сучасного ринку праці [Електронний ресурс] / С. Майструк // Тиждень.ua. – 2016. – 6 вересня – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Economics/173301>
5. Міграція в Україні: факти і цифри 2016 [Електронний ресурс] / Упорядник: О. А. Малиновська – Режим доступу: http://iom.org.ua/sites/default/files/ff_ukr_21_10_press.pdf
6. Міграція як чинник розвитку в Україні. Дослідження фінансових надходжень, пов'язаних з міграцією, та їхнього впливу на розвиток в Україні [Електронний ресурс] – К., 2016. – Режим доступу: http://iom.org.ua/sites/default/files/mom_migraciya_yak_chynnyk_rozvytku_v_ukrayini.pdf
7. Колективна ініціатива провідних роботодавців України «Професіонали майбутнього». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: company.mts.com.ua/files/Proekt_DEKLARATSII.doc.
8. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2016/17 навчального року. Статистичний бюлетень [Текст] / Відп. за вип. О. О. Кармазіна, К. – 2017. – 380 с.
9. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. Рубін Е. Дуальна освіта: навчання і робота – два в одному [Електронний ресурс] / Е. Рубін – Режим доступу: <http://pedpresa.ua/3740-dualna-osvita-navchannya-i-robota-dva-v-odnomu.html>
11. Свіщук І. Академічна міграція [Текст] / І. Свіщук І., Є. Стадний. – К.: Центр дослідження, 2013. – 31 с.
12. Семів Л.К. Освітня міграція в Україні: особливості, оцінка, політика регулювання [Текст] / Л.К. Семів // Економіка и управление. – 2011. – № 4. – С.33–37.
13. Слободян О. Українські студенти за кордоном: скільки та чому? [Електронний ресурс] / О.Слободян, Є. Стадний – Режим доступу: <https://cedos.org.ua/uk/osvita/ukrainski-studenty-zakordonom-skilky-ta-chomu#description>
14. Смутчак З.В. Міграція наукових кадрів та заходи її зменшення з метою збереження інтелектуального потенціалу України [Текст] / З.В. Смутчак, М.Д. Романюк // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2017. – № 31. – С. 134–141.
15. Філатов В.М. Специфічні ознаки освітньої міграції та її місце в структурі міграційних потоків [Електронний ресурс] / В.М. Філатов, Я. В. Ромашова // Ефективна економіка . – 2014. – № 2 – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2785>

References

1. Baranyk, Z.P. (2014). Intelktualna mihratsiia yak ob'iekt statystychnoho doslidzhennia [Intellectual migration as an object of statistical research]. *Efektivna ekonomika - Effective economy*, 6. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3096> [in Ukrainian].
2. Zhurakovs'ka, L.A. (2014). Tendentsiyyi osvityn'oyi mihratsiyyi v konteksti hlobalizatsiyyi ekonomichnoho rozvytku [Trends in educational migration in the context of globalization of economic development] *Demohrafiya ta sotsial'na ekonomika - Demography and Social Economy*, 1, 233-242 [in Ukrainian].
3. Hradynovskyy, S., & Lopukhina, T. (2003). Typolohyy myhratsyonnykh [Types of migration processes]. *antropotok.archipelag.ru*. Retrieved from <http://antropotok.archipelag.ru/text/a302.htm> [in Russian].
4. Maystruk, S. (2016). Chomu ukrayins'ka osvita ne hotuye do potreb suchasnoho rynku pratsi [Why Ukrainian education does not prepare for the needs of the modern labor market]. *Tyzhden'.ua - Week.ua*, 6. Retrieved from <http://tyzhden.ua/Economics/173301> [in Ukrainian].
5. Malynovska, O.A. (2016). Mihratsiia v Ukraini: fakty i tsyfry 2016 [Migration in Ukraine: Facts and Figures 2016]. *iom.org.ua*. Retrieved from http://iom.org.ua/sites/default/files/ff_ukr_21_10_press.pdf [in Ukrainian].
6. Mihratsiya yak chynnyk rozvytku v Ukraini. Doslidzhennya finansovykh nadkhodzen', pov'yazanykh z mihratsiyyeyu, ta yikhnoho vplyvu na rozvytok v Ukraini [Migration as a factor in development in Ukraine. Investigation of financial incomes related to migration, and their impact on development in Ukraine]. (2016). Kyiv. *iom.org.ua*. Retrieved from

- http://iom.org.ua/sites/default/files/mom_migraciya_yak_chynnyk_rozvytku_v_ukrayini.pdf [in Ukrainian].
7. Kolektyvna initsiatyva providnykh robotodavtsiv Ukrainy «Profesionaly maybutn'oho» [Collective initiative of leading employers of Ukraine «Professionals of the future»]. (2008). *mts.com.ua*. Retrieved from company.mts.com.ua/files/Proekt_DEKLARATSII.doc. [in Ukrainian].
 8. Karmazina, O.O. (2017). *Osnovni pokaznyky diyal'nosti vyshchykh navchal'nykh zakladiv Ukrainy na pochatok 2016/17 navchal'noho roku. Statystychnyy byuleten'* [Main indicators of activity of higher educational institutions of Ukraine at the beginning of 2016/17 academic year. Statistical bulletin]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [in Ukrainian].
 9. Ofitsiynyy sayt Derzhavnoyi sluzhby statystyky Ukrainy [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. *ukrstat.gov.ua*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
 10. Rubin, E. (2014). Dual'na osvita: navchannya i robota – dva v odnomu [Dual education: learning and work - two in one]. *pedpresa.ua*. Retrieved from <http://pedpresa.ua/3740-dualna-osvita-navchannya-i-robota-dva-v-odnomu.html> [in Ukrainian].
 11. Svishchuk, I., & Stadnyy, Ye. (2013) *Akademichna mihratsiya* [Academic migration]. Kyiv: Tsentr doslidzhennia [in Ukrainian].
 12. Semiv, L.K. (2011). Osvitnya mihratsiya v Ukraini: osoblyvosti, otsinka, polityka rehulyuvannya [Educational migration in Ukraine: peculiarities, assessment, policy of regulation]. *Ekonomyka y upravlenye - Economics and management*, 4, 33-37 [in Ukrainian].
 13. Slobodyan O., & Stadnyy, Ye. (2016). Ukrainy'ski studenty za kordonom: skil'ky ta chomu? [Ukrainian students abroad: how and why?] *cedos.org.ua*. Retrieved from <https://cedos.org.ua/uk/osvita/ukrainski-studenty-za-kordonom-skilky-ta-chomu#description> [in Ukrainian].
 14. Smutchak, Z.V., & Romanjuk, M.D. (2017). Mihratsiia naukovykh kadriv ta zakhody yii zmenshennia z metoiu zberezhennia intelektual'nogo potentsialu Ukrainy [Migration of scientific personnel and measures to reduce it in order to preserve the intellectual potential of Ukraine]. *Naukovi pratsi Kirovohrads'koho natsional'nogo tekhnichnogo universytetu. Ekonomichni nauky - Scientific works of the Kirovohrad National Technical University. Economic sciences*, 31, 134-141 [in Ukrainian].
 15. Filatov, V.M., & Romashova, Ya. V. (2014). Spetsyfychni oznaky osvityniyi mihratsiyi ta yiyi mistse v strukturi mihratsiynykh potokiv [Specific features of educational migration and its place in the structure of migratory flows]. *Efektivna ekonomika - Effective economy*, 2. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2785> [in Ukrainian].

Oksana Sytnyk, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Kirovograd Flight Academy of National Aviation University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Interaction Between Employers and Higher Education Institutions in the Context of Stabilization of Educational Migration Flows

The purpose of the article is to study the peculiarities in the areas of educational migration in Ukraine, to find out the reasons for the process of its existence, and to substantiate the directions of interaction between employers and higher primary schools as one of the most effective measures to reduce the volume of educational migration in Ukraine.

The features and vector orientation of educational migration of the population of Ukraine are considered in the article. The dynamics of educational migration in Ukraine during the years of state independence have been analyzed. The main reasons for the process of the spread of educational migration and its consequences are determined. Attention is drawn to the imbalance of the labour market and education. The main measures for stabilization of educational migration flows at the international, state, regional and individual educational establishments are determined. The directions of interaction between employers and higher educational establishments as a means of stabilization of educational migration flows are offered.

In the context of dramatic increase in educational emigration, the development of the market for educational services and the establishment of its link with the labour market become necessary. Cooperation between employers and high education will allow solving a number of existing problems. The main directions of this interaction include: organization of internships at the enterprises; updating of training programs according to employers' requirements; participation of practitioners, professionals in the learning process; the introduction of a dual education system, etc.

academic mobility, higher education, dual education, employee competitiveness, migration, migration process, educational migration, employer

Одержано (Received) 08.12.2017

Прорецензовано (Reviewed) 12.12.2017

Прийнято до друку (Approved) 15.12.2017